

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

دستور العمل نحوه صدور مجوز و فعالیت

کاریابی تخصصی دریایی

(در اجرای مقرره ۴.۱ مقاله نامه کار دریایی ۲۰۰۶)

آذر ماه ۱۳۹۵

تهیه کننده	تصویب کننده
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان بنادر و دریانوردی	هیات مرکزی

۱- هدف:

ضابطه مند نمودن و ایجاد وحدت رویه در خصوص کارایی دریانوردان.

۲- محدوده کاربرد:

سازمان بنادر و دریانوردی - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی-ادارات کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان های سراسر کشور- ادارات کل بنادر و دریانوردی استان ها (منطقه ای)- دفاتر کارایی دریایی

۳- شرح عملیات:

ماده ۱- در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

۱- کارایی دریایی: اشخاص حقوقی ایرانی که طبق این دستورالعمل مجاز به فعالیت کارایی برای دریانوردان می باشند.

۲- کشتی / شناور: هر وسیله دریا رو که از نظر قابلیت دریانوردی و دارا بودن شرایط ایمنی لازم مطابق با قوانین ملی و بین المللی، مورد تایید سازمان بنادر و دریانوردی بوده و برای حمل انواع بار و مسافر یا هر دو و یا ارائه خدمات مختلف دریایی نظیر لایروبی، یدک کشی، تحقیقاتی و غیره در دریا و آبراهه های قابل کشتیرانی به کار می رود.

۳- رشته های علوم دریایی: منظور کلیه رشته های تحصیلی در مقطع کارشناسی مهندسی، مهندسی دریا و بالاتر مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری است که محوریت اصلی آنها دریانوردی (عرشه - موتور)، کشتی سازی، حقوق دریایی، مدیریت بازرگانی دریایی، مدیریت کمیسر دریایی، مدیریت لجستیک بنادر و مدیریت حمل و نقل دریایی اعم از نظامی و غیرنظامی در دریا و آبراهه های کشور می باشد.

۴- فعالیت های دریایی: منظور فعالیت هایی است که در زمینه برنامه ریزی، نظارت، انجام امور خدمات دریایی (راهنمایی کشتی ها، ناوبری، لایروبی، آبنگاری، یدک کشی و ...) آشنایی با قوانین ملی و کنوانسیون های بین المللی مصوب (سازمان بین المللی دریانوردی) IMO و سایر سازمان های تخصصی مرتبط، تجهیزات دریایی بندری، مخابراتی، کمک ناوبری، کنترل ترافیک دریایی، سکوها و تاسیسات فراساحل، تعمیرات شناور/کشتی، ایمنی و حفظ محیط زیست دریایی، سوانح دریایی، سیاست گذاری و استاندارد سازی قوانین و مقررات دریایی، ثبت کشتی و نقل و انتقالات شناور، صدور گواهینامه های شایستگی، سطح امنیت شناور و بندر، آموزش و ارتقاء منابع انسانی ذی مدخل و بهره برداری از منابع دریایی اعم از شیلاتی، صنعتی و بازرگانی در دریا تعریف شده اند.

۵- وزارت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

۶- سازمان: سازمان بنادر و دریانوردی

۷- اداره کل کار استان: اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان

۸- اداره کل بنادر استان: ادارات کل بنادر و دریانوردی استان ها (منطقه ای)

ماده ۲- مدیران عامل اشخاص حقوقی متقاضی کارایی دریایی می بایست واجد شرایط زیر باشند:

۱- تابعیت ایران

۲- مقیم بودن در ایران

۳- حداقل سن ۳۰ سال

۴- انجام خدمت نظام وظیفه یا معافیت دائم

۵- عدم اشتغال به کار در دستگاه های دولتی، موسسات عمومی غیردولتی و نیز شرکت هایی که بیش از ۵۰ درصد سرمایه یا سهام آنها متعلق به مراجع مزبور باشد و نداشتن سمت مشابه در سایر شرکت ها.

۶- تاییدیه گذراندن دوره های آموزشی مشروح ذیل توسط سازمان یا اداره کل بنادر استان

الف- آشنایی کافی با زبان انگلیسی و اصطلاحات تخصصی دریایی (کسب نمره قبولی در مصاحبه)

ب- تسلط به قوانین و مقررات صدور مدارک و پروانه دریانوردی ایران و سایر کشورها

پ- تسلط به امور چگونگی اخذ روادید و کشورهای قابل ترانزیت جهت اعزام خدمه و آشنایی با خطوط هوایی

ت- تسلط به امور مرتبط با کلوپ های غرامت و حمایت از مالکان شناورها در پرداخت غرامت P&I

ث- آشنایی با آیین نامه بین المللی امنیت کشتی ها و تسهیلات بندری ISPs-CODE

۷- آشنایی با اتحادیه های دریانوردی ملی و بین المللی (تاییدیه توسط انجمن صنفی دریانوردان)

۸- آشنایی با قانون کار و تامین اجتماعی ج.۱.۱، شناخت اتحادیه بین المللی کارگران حمل و نقل ITF و سازمان جهانی کار ILO و مقاله نامه کار دریایی ۲۰۰۶ MCL (تاییدیه اداره کل کار استان مربوطه)

۹- در اختیار داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی در یکی از رشته های علوم دریایی مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری

تبصره ۱: مدارک صادره معادل افسر دوم کشتی با سفرهای نامحدود، مهندس سوم کشتی ها با سفرهای نامحدود، افسر برق و الکترونیک (ETO)، بنا به تشخیص سازمان و همچنین گواهینامه شایستگی فرماندهی سفرهای نامحدود (با ظرفیت ناخالص ۵۰۰ تن GT و بیشتر) جزء مدارک قابل قبول محسوب می شوند.

۱۰- چهار سال سابقه کار مفید اجرایی در زمینه امور دریایی به تایید سازمان

تبصره ۱: داشتن حداقل سه سال سابقه کار دریانوردی برای افراد دارای گواهینامه شایستگی فرماندهی Master، افسر اولی، سرمهندس Chief Engineer، و مهندس دوم ۲nd Engineer کشتی های اقیانوس پیما با سفرهای نامحدود

تبصره ۲: داشتن حداقل پنج سال سابقه کار دریانوردی برای افراد دارای مدرک شایستگی دریانوردی معتبر از جمله فرماندهان زیر ۳۰۰۰ GT، سر راهنما و راهنمای درجه یک، فرمانده و مدیر ماشین کشتی لایروب مکنده مخزن دار

تبصره ۳: داشتن حداقل هفت سال سابقه کار دریانوردی برای فرمانده یدک کش

تبصره ۴: داشتن حداقل دو سال سابقه کار دریانوردی برای مدیر دفتر نمایندگی

ماده ۳- اشخاص حقوقی متقاضی ایجاد کارایی دریایی موظفند پس از مطالعه و بررسی این دستورالعمل و اطمینان از انطباق با شرایط پیش بینی شده در آن اعم از شرایط عمومی و تخصصی با اخذ معرفی نامه از اداره کل کار استان مربوط جهت تایید صلاحیت تخصصی دریایی در تهران به سازمان بنادر و دریانوردی (اداره امور کارگزاران دریایی و بندری) و در استان به اداره کل بنادر استان مراجعه و در صورت دریافت تاییدیه مزبور برای طی مراحل بعدی دریافت مجوز کارایی به اداره کل کار استان مراجعه نمایند.

ماده ۴- چنانچه مرکز اصلی کارایی دریایی در استان های ساحلی واقع نباشد ضروری است در بنادر استان های ساحلی مورد فعالیت دفتر نمایندگی ایجاد شود.

تبصره ۱: مدیر دفتر نمایندگی که توسط مدیر عامل به اداره کل کار معرفی می گردد بایستی حداقل دارای شرایط ذیل باشند:
الف- داشتن حداقل دو سال سابقه کار دریانوردی به تایید اداره کل بنادر استان (تبصره ۴ بند ۱۰ ماده ۲)

ب- داشتن مدرک تحصیلی حداقل دیپلم متوسطه

پ- حداقل ۲۷ سال سن

ت- انجام خدمت نظام وظیفه یا معافیت دائم

ث- داشتن گواهی نامه شایستگی / مهارت با تشخیص و تایید سازمان

تبصره ۲: تعیین تعداد دفاتر کارایی تخصصی دریایی مورد نیاز در هر استان بر عهده هیات استانی می باشد.

ماده ۵- اشخاص حقوقی دارای مجوز کارایی دریایی موظفند ضمن ثبت فعالیت کارایی دریایی در موضوع اساسنامه شرکت / موسسه، در صورت تغییر مدیر عامل، اعضا هیات مدیره، مدیر دفتر نمایندگی، اساسنامه و هر گونه تغییر در نشانی مرکز اصلی، شعب و تلفن شرکت مراتب را قبل از انجام مراحل ثبت به اطلاع اداره کل کار استان مربوطه رسانده و تاییدیه های لازم را اخذ نمایند.

ماده ۶- تغییر مدیر عامل و مدیر دفتر نمایندگی منوط به احراز شرایط مذکور در ماده ۲ این دستورالعمل و اعلام به سازمان / اداره کل کار استان مربوطه و اخذ تاییدیه آنها خواهد بود.

ماده ۷- کارایی موظف به رعایت موارد زیر می باشد:

الف- تهیه فهرست روز آمد از تمامی دریانوردان مشغول به کار شده توسط کارایی.

ب- ارایه اطلاعات لازم به دریانوردان در خصوص حقوق و وظایف آنان بر مبنای قرارداد کار قبل یا حین اشتغال به کار در کشتی،

پ- ارایه یک نسخه قرارداد کار به دریانورد.

ت- بررسی صلاحیت دریانورد برای شغل مورد نظر و بررسی صحت و اعتبار گواهینامه های اجباری و اسناد ارایه شده برای کار توسط دریانوردان.

ث- بررسی عدم مغایرت قرارداد کار فی مابین دریانورد و مالک کشتی با مقابله نامه کار دریایی و سایر قوانین و مقررات مربوط.

ج- حفظ سوابق کامل و دقیق دریانوردان (گواهینامه های تایید صلاحیت دریانوردان- سوابق کاری- اطلاعات شخصی مرتبط با کار- اطلاعات پزشکی مرتبط با کار).

چ- تهیه فهرست روزآمد از کشتی هایی که برای آنها اقدام به تامین دریانورد شده است.

ح- ارایه خدمات کارایی در ساعات اداری و در شرایط اضطراری در تمامی اوقات شبانه روز.

تبصره: کارایی موظف است صرفاً به تامین دریانورد برای آن دسته از مالکین کشتی اقدام نماید که شرایط کار و زندگی را منطبق با مقابله نامه کار دریایی و سایر قوانین و مقررات مرتبط با پیمان های جمعی را برای دریانوردان مهیا نموده اند.

خ- جمع آوری و تحلیل اطلاعات مربوط به بازار کار دریایی و ارایه به اداره کل کار و بنادر استان

د- ثبت آمار و اطلاعات مربوط به دریانوردان، مالکان کشتی در شبکه ملی بازار کار به صورت منظم و مستمر

ذ- استخدام کارکنان عملیاتی و اجد شرایط عمومی و حرفه ای در دفتر کارایی

ر- استفاده از سربرگ های مکاتباتی حاوی آرم، نام و شماره ثبت شرکت، تاریخ اخذ مجوز کارایی دریایی

ز- کارایی موظف است اطلاعات مورد نیاز خانواده دریانوردانی را که به کارگمارده اند، هنگامی که دریانوردان مزبور مشغول به کار در دریا هستند، بدون دریافت هر گونه هزینه به سهولت و سرعت فراهم و ارایه کنند.

ژ- کارایی موظف است جهت جبران خسارات مالی احتمالی به دریانوردان در صورت عدم رعایت موازین مربوط مقابله نامه کار دریایی تضمین های لازم را از مالک کشتی اخذ نماید.

ماده ۸- مدت اعتبار مجوز کارایی دریایی پنج سال تمام است و تمدید مجوز منوط به تایید عملکرد توسط اداره کل کار و اداره کل بنادر استان ذیربط می باشد.

ماده ۹- شرکت های تامین خدمه، تجهیزات و تعمیرات شناور دارای مجوز از سازمان می بایست جهت انجام فعالیت کارایی دریایی از اداره کل کار استان مربوطه حداکثر تا پایان سال ۹۵ مجوز جدید دریافت نمایند. بدیهی است ادامه فعالیت بعد از این تاریخ غیر قانونی می باشد.

ماده ۱۰- ارایه خدمات کارایی به دریانورد رایگان است و کارایی صرفاً می تواند بابت به کارگماری دریانورد با توجه به مدت قرارداد کار بر اساس توافق از مالک کشتی حق الزحمه دریافت نماید.

تبصره: هزینه گواهینامه ملی پزشکی، دفترچه ملی دریانوردان و گذرنامه یا دیگر اسناد مشابه مسافرت فردی که شامل هزینه ویزا که باید توسط صاحب کشتی تهیه شود، مشمول هزینه کارایی نمی باشد.

ماده ۱۱- کنترل و نظارت بر عملکرد موسسات کارایی دریایی از جمله در خصوص موارد ذیل بر عهده ادارات کل کار استان است و دریانوردان یا انجمن های صنفی مربوط می توانند شکایات خود در زمینه قصور در اجرای این دستورالعمل را به اداره کل استان کار مربوط ارایه و درخواست رسیدگی نمایند.

تبصره: ادارات کل بنادر استان ملزم به همکاری لازم در انجام بازرسی های تخصصی از کارایی های دریایی به صورت مشترک می باشند.

الف- مالکان کشتی های ایرانی نباید از خدمات موسسات کارایی واقع در کشورهای غیر عضو مقابله نامه کار دریایی که مقررات و استانداردهای مربوط مقابله نامه را رعایت نمی کنند استفاده نمایند. در غیر این صورت باید حسب درخواست اطلاعات راجع به رعایت مقررات و استانداردهای مزبور در کشور غیر عضو مربوط را ارایه نمایند.

ب- مراکز کارایی دریایی باید دفاتر ثبت بروز شده حاوی نام و مشخصات و مدارک مربوط به صلاحیت های حرفه ای و سلامت پزشکی کلیه دریانوردان و نیز کشتی هایی که برای آنها کارایی کرده اند را نگهداری و حسب درخواست ماموران ذی صلاح وزارت جهت بازرسی در اختیار ایشان قرار دهند.

پ- مراکز کارایی دریایی به منظور کنترل اعتبار مدارک ارایه شده از سوی دریانوردان و بروز بودن آنها، باید ساز و کارهای مشخص لازم را تدارک دیده باشند.

ماده ۱۲- ارتکاب موارد زیر تخلف محسوب می شود و شکایات مربوط به کارایی دریایی در هیات استانی با حضور نماینده اداره کل بنادر استان مربوطه (با حق رای) و در صورت لزوم با حضور مدیر کارایی بررسی و رسیدگی می گردد و تنبیهات انضباطی متناسب با تخلف طبق جدول زیر تعیین می گردد.

الف) افشای اطلاعات شخصی دریانوردان.

ب) ارائه پیشنهادات اغواگرانه یا هرگونه معامله مالی بین مالک و دریانورد که توسط کارایی انجام شده باشد.

پ) ارائه هرگونه اطلاعات و آمار غیر واقعی به واحدهای ذیربط

ت) فقدان عملکرد و غیرفعال بودن کارایی

ث) اخذ هرگونه حق الزحمه بابت کارایی از دریانوردان.

ج) استئمار دریانوردان یا پرسنل شاغل بر روی کشتی های خاص.

چ) اعمال تبعیض در معرفی دریانوردان، ممانعت یا منصرف نمودن دریانوردان از تصاحب مشاغلی که صلاحیت کسب آن را دارند.

ح) اشتغال به فعالیت دیگری به غیر از کارایی در دفتر کارایی

خ) عدم ارائه راهنمایی و مشاوره شغلی به جویندگان کار و کارفرمایان

د) عدم نصب تابلو، مجوز و منشور راهنمای استفاده از خدمات کارایی در موسسه کارایی

ذ) عدم ارائه به موقع آمار و اطلاعات درخواستی به واحدهای ذیربط

ر) عدم رعایت قوانین کار و تامین اجتماعی

ز) هرگونه محکومیت کیفری موثر که منجر به محرومیت از حقوق اجتماعی گردد

ژ) معرفی جویندگان کار به کارفرمایان بدون توجه به شرایط اعلام شده از سوی طرفین

س) ادامه فعالیت در صورت عدم تمديد مجوز

ش) عدم استفاده از نرم افزار و سامانه بازار اشتغال

مجازات تعیین شده متناسب با نوع تخلف:	موارد تخلف برابر با مفاد ماده ۱۲
تذکر کتبی، محرومیت از کمک های یارانه ای، لغو مجوز	بند الف - ر
تعليق مجوز کارایی به مدت شش ماه، در صورت تکرار لغو مجوز	بند ب
تذکر کتبی، در صورت تکرار محرومیت از اعتبار کمک های یارانه ای برای یک دوره، در صورت تکرار برای بار سوم ابطال مجوز	بندهای پ - ذ
تذکر کتبی، در صورت بی توجهی لغو مجوز	بندهای ت - خ
تذکر کتبی و اعاده مبالغ دریافت شده به شاکیان، در صورت تکرار، لغو مجوز	بندهای ث - ج
تذکر کتبی، درج در پرونده، در صورت تکرار لغو مجوز	بند ح
تذکر شفاهی، در صورت تکرار، تذکر کتبی و درج در پرونده	بندهای چ - د
لغو مجوز	بند ز
براساس تبصره (۱) ماده واحده قانون مجازات اشتغال به حرفه کارایی بدون داشتن پروانه کار- مصوب ۱۳۸۰	بند س
محرومیت از کمک های یارانه ای، تعليق مجوز کارایی به مدت شش ماه، در صورت تکرار لغو مجوز	بند ش

ماده ۱۳ - ملاک عمل در خصوص مواردی که در این دستورالعمل به آن اشاره نشده است آیین نامه اجرایی کارایی های غیر دولتی می باشد.

۴- مستندات :

۱- بند (پ) ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون مجازات اشتغال به حرفه کارایی بدون داشتن پروانه کار مصوب ۱۳۸۷ هیات وزیران

۲- مقاله نامه کار دریایی، بخش استخدام و کارایی (مقررات ۱، ۴، استاندارد ۱، ۴، دستور العمل ۱، ۴)